

Op 3 september 1942 - vandaag exact 81 jaar geleden - vond in Brussel de eerste Jodenrazzia plaats. 718 niet-Belgische Joden werden die dag opgepakt en via de Dossinkazerne naar het vernietigingskamp Auschwitz gedeporteerd. Amper 18 onder hen zouden het overleven.

De nazi's predikten dat de vernietiging van de Joden alle problemen zou oplossen. Deze ontmenselijkende gedachte leidde tot de Holocaust, een van de donkerste bladzijden uit de menselijke geschiedenis.

Dames en heren,

Oorlog en bezetting brengen het lelijkste én het mooiste in mensen naar boven. Ik verwees daarnet naar de eerste Brusselse Jodenrazzia. Laat ons niet vergeten dat alle Brusselse burgemeesters en - op 2 na - alle Brusselse politieagenten weigerden aan de razzia deel te nemen.

Vreemd genoeg hadden we in Vlaanderen tot voor kort vooral aandacht voor de collaboratie. Decennialang was er amper aandacht voor de verzetshelden.

Nochtans maakten meer dan 150.000 moedige mensen er deel van uit. Gewone mensen die buitengewone dingen deden tegen de nazistische bezetter. Ze kwamen op voor onze vrijheid, tegen onderdrukking, tegen ontmenselijking, tegen een totalitaire ideologie.

Net zoals de Brusselse politieagenten weigerden veel katholieke geestelijken zich bij de nazistische terreur neer te leggen. Ze kozen er voor een lichtpunt te zijn, toen onze volledige samenleving in een nevel van gitzwarte duisternis verzonk.

Priester Jan Arnolds gaf onderdak aan vluchtelingen en hielp hen ontsnappen. Op 22 juni 1943 werd hij gearresteerd. Ook zijn 70-jarige vader ontsnapte hier niet aan. De mishandeling in de gevangenis

overleeft de oude man helaas niet. Jan zelf wordt op 28 augustus 1944 in Brandenburg onthoofd. 40 jaar. Zijn mama blijft moederziel alleen achter.

Lodewijk Van Poucke was 35 jaar lang priester in het Limburgse dorp Velm. Voor zijn verzetsactiviteiten werd ook hij op 11 januari 1943 gearresteerd. Na folteringen wordt hij een zogenaamde "Nacht und Nebel"-gevangene. Hij zal letterlijk in nacht en nevel verdwijnen, onvindbaar voor zijn geliefden. Lodewijk overlijdt op 2 januari 1944 in het concentratiekamp Esterwegen. 80 jaar.

Velen verzetshelden betaalden een bijzonder zware prijs voor hun moed.

Niet minder dan 45.000 onder hen werden gearresteerd. En 15.000 lieten het leven. In omstandigheden die wij ons nauwelijks kunnen voorstellen. Maar de grootste straf volgde na hun dood. Vandaag zijn we deze moedige mensen zo goed als allemaal vergeten.

Wie kent Jan nog? Wie kent Lodewijk nog?

Dames en heren,

Wij staan hier allemaal verzameld aan de Antwerpse Belgiëlei. Met vrijheid van meningsuiting. Met vrijheid van vereniging. In vrijheid van leven. En dat hebben wij in grote mate te danken aan figuren als Jan en Lodewijk.

Wat voor een maatschappij zijn wij als we onze helden niet meer kennen? Zij gaven hun leven voor onze vrijheid. En als dank stopten we ze in een vergeetput.

De Brusselse politieagenten en vermoorde geestelijken herinneren ons bovenal aan de kracht van onderuit. En aan de sterkte van

samenwerking. De SS'ers konden de individuele verzetshelden misschien martelen, deporteren of doden, maar tegen het verzet als samenwerkingsverband hadden ze geen verhaal.

Dat is precies wat we met onze nieuwe vzw Helden van het Verzet doen. Elke dag halen we verzetshelden als Jan en Lodewijk uit de vergetelheid. De reacties daarop zijn overweldigend. Duizenden mensen betuigen hun respect. Elke dag opnieuw. Door de kracht van al die reacties samen, de tienduizenden likes, de duizenden commentaren, zijn we erin geslaagd om het verzet terug op de agenda te plaatsen.

Het toont dat we een gevoelige snaar hebben geraakt. Het toont dat steeds meer mensen niet willen dat deze helden vergeten geraken. Samen houden we de herinnering levend aan de talloze moedige mannen, vrouwen en kinderen die hun leven hebben gegeven voor onze vrijheid. Als we net zoals de verzetsmensen samenwerken, kunnen we het tij keren. En onze verzetshelden eindelijk de eer bewijzen die ze verdienen. Elke dag een beetje meer. Want, wie vergeet is gedoemd te herhalen.

Dany Neudt

Antwerpen, 3 september 2023